

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Львівський національний університет ветеринарної медицини та
біотехнологій імені С. З. Гжицького

Кафедра менеджменту

ЗАТВЕРДЖУЮ

Голова навчально-методичної
комісії спеціальності «Маркетинг»,
 доц. Поперечний С. І.
“12” серпня 20 19 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«ФІНАНСОВИЙ МЕНЕДЖМЕНТ»

Рівень вищої освіти	<u>другий (магістерський)</u> (назва освітнього рівня)
Галузь знань	<u>07- "Управління та адміністрування"</u> (назва галузі знань)
Спеціальність	<u>075 – «Маркетинг»</u> (назва спеціальності)
Вид дисципліни	<u>за вибором</u> (обов'язкова / за вибором)

Львів – 2019 р.

Робоча програма з навчальної дисципліни «Фінансовий менеджмент» для другого (магістерського) рівня вищої освіти за освітньо-професійною програмою «Маркетинг» спеціальності 075 – «Маркетинг».

Розробник - к.е.н., доцент Минів Р.М.

Робоча програма розглянута та схвалена на засіданні кафедри менеджменту «14» 06 2019 року (протокол № 12)

Завідувач кафедри менеджменту Шульський М.Г.
(назва кафедри) (підпис)

Погоджено навчально-методичною комісією спеціальності «Маркетинг» «27» серпня 2019р. (протокол № 8)

Схвалено навчально-методичною радою факультету економіки та менеджменту «27» серпня 2019р. (протокол № 8).

Голова ради Поперечний С.І.
(підпис)

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Всього годин	
	Денна форма навчання	Заочна форма навчання
Кількість кредитів/годин	4/120	4/120
Усього годин аудиторної роботи	32	12
в т.ч.:		
• лекційні заняття, год.	16	6
• практичні заняття, год.	16	6
• лабораторні заняття, год		
семінарські заняття, год		
Усього годин самостійної роботи	88	108
Вид контролю	Залік	Залік

Примітка.

Частка аудиторного навчального часу студента у відсотковому вимірі:

для денної форми навчання – 27%

для заочної форми навчання – 10%

2. Предмет, мета та завдання навчальної дисципліни

2.1. Предмет, мета вивчення навчальної дисципліни

Мета вивчення дисципліни «**Фінансовий менеджмент**» полягає в освоєнні теорії і практики управління фінансами підприємств, оволодінні стратегією і тактикою фінансового забезпечення підприємства, набутті навичок знаходження оптимальних фінансових рішень.

Предметом вивчення дисципліни «**Фінансовий менеджмент**» є особливості, закономірності та принципи формування і розвитку системи управління фінансовими процесами на підприємстві.

Завдання дисципліни: з'ясування сутності фінансового менеджменту; формування знань і набуття практичних навичок вирішення завдань ефективного управління капіталом підприємств; оволодіння методами аналізу фінансових звітів та фінансового прогнозування.

2.2. Результати навчання

Здобувач вищої освіти після вивчення дисципліни повинен знати:

- основні поняття, що використовуються в системі управління фінансами підприємства;

- структуру і функції фінансового менеджменту;
- особливості фінансового ринку;
- методи аналізу та оцінки фінансової діяльності підприємств;
- методи планування та використання фінансових ресурсів.

вміти:

- аналізувати показники фінансових результатів діяльності підприємства, оцінювати його фінансовий стан;
- володіти методами оцінки доцільності капіталовкладень і прийомами дисконтування доходів для порівняння прибутковості різних управлінських рішень;
- визначати джерела і напрями використання коштів в процесі формування фінансових планів.

3. Структура навчальної дисципліни

3.1. Розподіл навчальних занять за розділами дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин									
	Денна форма					Заочна форма				
	усього	у тому числі				усього	у тому числі			
л		практ	інд	с.р.	л		практ	інд	с.р.	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
Тема 1. Теоретичні та організаційні основи фінансового менеджменту	10	2	2		6	10	1	1		8
Тема 2. Визначення вартості грошей у часі та її використання у фінансових розрахунках	16	4	4		6	16		2		14
Тема 3. Аналіз фінансових звітів підприємства	10	2	2		6	10	1	1		8
Тема 4. Вартість і оптимізація структури капіталу	10	2	2		6	10				10
Тема 5. Управління інвестиціями	10	2	2		6	10		1		9
Тема 6. Управління прибутком підприємства	10	2	2		6	10	2			8
Тема 7. Управління банкрутством та фінансовою санацією підприємства	10	2	2		8	10	2	1		7
Інші види самостійної роботи	44				44	44				44
Усього годин	120	16	16		88	120	6	6		108

3.2..Лекційні заняття

№ з/п	Назви тем та короткий зміст за навчальною програмою	Кількість годин	
		ДФН	ЗФН
1	2	3	4
1	<p>Тема 1. Теоретичні та організаційні основи фінансового менеджменту</p> <p>Сутність фінансового менеджменту. Мета фінансового менеджменту. Завдання фінансового менеджменту. Необхідність і умови ефективності фінансового менеджменту та умови її досягнення. Об'єкти фінансового менеджменту. Основні напрями фінансового менеджменту. Організаційно-економічні основи фінансового менеджменту. Місце фінансового менеджменту в організаційній структурі підприємства. Структура механізму фінансового менеджменту. Функції фінансового менеджменту. Економічна основа фінансового менеджменту.</p>	2	1
2	<p>Тема 2. Визначення вартості грошей у часі та її використання у фінансових розрахунках</p> <p>Фактори, що впливають на зміну вартості грошей у часі. Зміст концепції оцінки вартості грошей у часі. Майбутня вартість грошей та її сутність. Теперішня вартість грошей та її сутність. Простий відсоток. Складний відсоток. Відсоткова ставка. Класифікація відсоткових ставок. Методичний інструментарій оцінки вартості грошей при дискретних потоках платежів за простими відсотками.</p>	4	
3	<p>Тема 3. Аналіз фінансових звітів підприємства</p> <p>Склад фінансової звітності підприємства. Внутрішні та зовнішні джерела фінансової звітності. Методики аналізу фінансових звітів підприємств.</p> <p>Основні напрями аналізу фінансових звітів: ліквідність, платоспроможність, фінансова стійкість, ділова активність, грошові потоки, прибутковість, власний капітал. Абсолютні та відносні показники аналізу фінансових звітів.</p>	2	1
4	<p>Тема 4. Вартість і оптимізація структури капіталу</p> <p>Економічна суть капіталу. Управління капіталом. Політика формування власних фінансових ресурсів. Політика залучення позикових засобів. Вартість капіталу і принципи її оцінки. Оптимізація структури капіталу.</p>	2	

1	2	3	4
5	<p>Тема 5. Управління інвестиціями Зміст та основні завдання управління інвестиційною діяльністю підприємства. Доходність інвестиційних проектів та інвестиційної діяльності підприємства з урахуванням ризику. Забезпечення мінімізації рівня інвестиційного ризику при заданому рівні доходності. Забезпечення оптимальної ліквідності інвестицій та можливостей швидкого реінвестування капіталу. Забезпечення формування достатнього обсягу інвестиційних ресурсів. Забезпечення фінансової рівноваги підприємства в процесі здійснення інвестиційної діяльності. Принципи та етапи формування інвестиційної політики підприємства.</p>	2	
6	<p>Тема 6. Управління прибутком підприємства Сутність, мета та основні завдання управління прибутком підприємства. Сутність та мета управління витратами підприємства. Операційний аналіз на підприємстві. Механізм операційного важелю. Політика управління розподілом прибутку</p>	2	2
7	<p>Тема 7. Управління банкрутством та фінансовою санацією підприємства Зміст та завдання антикризового фінансового управління підприємством. Методи прогнозування банкрутства підприємства. Фінансова санація підприємства як елемент антикризового управління. Менеджмент санації підприємства, його функції та завдання.</p>	2	2
Усього годин		16	6

3.3. Практичні (семінарські) заняття

№ з/п	Назви тем та короткий зміст за навчальною програмою	Кількість годин	
		ДФН	ЗФН
1	2	3	4
1	<p>Тема 1. Теоретичні та організаційні основи фінансового менеджменту. Альтернативні підходи до тлумачення фінансової термінології щодо управління фінансами на мікрорівні: фінансове адміністрування; фінансовий менеджмент; фінансовий інжиніринг; корпоративне управління.</p>	2	1

1	2	3	4
2	<p>Тема 2. Визначення вартості грошей у часі та її використання у фінансових розрахунках. Методичні основи оцінки вартості грошей при дискретних потоках платежів за складними відсотками. Фактор інфляції. Вплив інфляції на зміну вартості грошей.</p>	4	2
3	<p>Тема 3. Аналіз фінансових звітів підприємства Методи фінансового аналізу та їх використання для оцінки фінансового стану підприємства. Способи оброблення фінансової інформації.</p>	2	1
4	<p>Тема 4. Вартість і оптимізація структури капіталу Політика формування фінансової структури капіталу, принципи, послідовність її розробки. Основні фактори, що впливають на формування фінансової структури капіталу. Оцінка вартості капіталу. Визначення загальної потреби в капіталі.</p>	2	
5	<p>Тема 5. Управління інвестиціями Основні параметри та показники інвестиційних проектів. Методи оцінки інвестиційних проектів. Основні завдання розробки інвестиційного проекту. Класифікація проектів. Строк реалізації проекту. Грошові потоки за інвестиційним проектом. Ставка дисконтування. Методи оцінки інвестиційних проектів. Період окупності інвестицій. Чиста приведена вартість проекту. Дисконтований період окупності. Порівняльний аналіз проектів та критерії вибору інвестиційного проекту.</p>	2	1
6	<p>Тема 6. Управління прибутком підприємства Облік та калькулювання повних і змінних витрат підприємства. Розрахунок граничних змінних витрат. Визначення точки незбитковості методом рівняння та методом маржинального доходу.</p>	2	
7	<p>Тема 7. Управління банкрутством та фінансовою санацією підприємства Управління залученням зовнішніх фінансових джерел та внутрішніми джерелами фінансування. Реструктуризація в системі антикризового фінансового управління підприємством. Методи прогнозування банкрутства. Напрями запобігання банкрутства та здійснення фінансової санації.</p>	2	1
Усього годин		16	6

3.4. Самостійна робота

№ з/п	Назви тем та короткий зміст за навчальною програмою	Кількість годин	
		ДФН	ЗФН
1	2	3	4
1	<p>Тема 1. Теоретичні та організаційні основи фінансового менеджменту</p> <p>Моделі фінансового менеджменту. Етапи розвитку західного та українського фінансового менеджменту. Особливості моделі сучасного фінансового менеджменту в Україні.</p>	6	8
2	<p>Тема 2. Визначення вартості грошей у часі та її використання у фінансових розрахунках.</p> <p>Оцінка інфляційних процесів. Номінальна та реальна сума грошових коштів. Номінальна та реальна відсоткова ставка. Методичний інструментарій прогнозування річного темпу та індексу інфляції. Методичний інструментарій формування реальної відсоткової ставки з урахуванням фактора інфляції. Методичний інструментарій формування необхідного рівня доходності фінансових операцій з урахуванням фактора інфляції.</p>	6	14
3	<p>Тема 3. Аналіз фінансових звітів підприємства.</p> <p>Методики аналізу фінансових звітів господарюючих суб'єктів: методика Міністерства фінансів, методика Фонду Державного майна України, методика Міністерства економіки, інші методичні підходи. Викривлення у фінансовій звітності та методи їх виявлення.</p>	6	8
4	<p>Тема 4. Комплексний аналіз фінансового стану підприємства.</p> <p>Моделі оптимізації структури капіталу. Максимізація рентабельності власного капіталу при заданому рівні фінансового ризику. Оцінка фінансового левериджу. Цільова структура капіталу. Аналіз платоспроможності, ліквідності та фінансової стійкості підприємства.</p>	6	10
5	<p>Тема 5. Управління інвестиціями</p> <p>Форми фінансового інвестування: вкладення капіталу в статутні фонди, вкладення капіталу в доходні види фондових інструментів та грошових інструментів. Оцінка вартості окремих фінансових інструментів інвестування. Моделі оцінки вартості цінних паперів. Основні підходи до формування портфеля фінансових інвестицій.</p>	6	9

1	2	3	4
6	Тема 6. Управління прибутком підприємства Визначення прибутку як фінансової категорії та його управлінням. Управління дебіторською заборгованістю. Поняття дебіторської заборгованості.	6	8
7	Тема 7. Управління банкрутством та фінансовою санацією підприємства Дослідження факторів, що впливають на рівень фінансових ризиків підприємства. Встановлення гранично допустимого рівня фінансових ризиків з окремих фінансових операцій та видів фінансової діяльності підприємства. Визначення напрямів нейтралізації негативних наслідків окремих видів фінансових ризиків. Оцінка ефективності дивідендної політ Система банкрутства підприємств в ринковій економіці західних країн. Процедура визнання підприємства банкрутом.	8	7
8	Інші види самостійної роботи	44	44
Усього годин		88	108

4. Індивідуальні завдання

Індивідуальне завдання виконується на одну з тем, передбачених робочою програмою, у вигляді схем, таблиць і рисунків, як презентація, обсягом до 10 сторінок.

5. Методи навчання

Під час викладання курсу використовуються такі методи навчання: інформаційно-ілюстративний, метод проблемного викладу, розв'язування задач та ситуаційних завдань, тестування, виступ з рефератом, а також методи інтерактивного навчання (ділові ігри, круглі столи тощо).

За способом подання інформації використовуються наступні методи навчання:

- 1) пояснювально-ілюстративний метод;
- 2) метод проблемного викладу;
- 3) частково-пошуковий метод;
- 4) дослідницький метод.

За джерелами знань використовуються такі методи навчання: словесні (розповідь, пояснення, лекція, інструктаж), наочні (презентація, демонстрація,

ілюстрація), практичні (практична робота, вправи, тести), дискусійні (дискусії та елементи дискусій).

За характером логіки пізнання використовуються такі методи: аналітичний, синтетичний, аналітико-синтетичний, індуктивний, дедуктивний.

6. Методи контролю

Контрольні заходи включають:

– поточний контроль, який здійснюється протягом семестру під час проведення практичних занять;

– підсумковий контроль, який проводиться у формі комплексної контрольної роботи за результатами вивчення окремих розділів.

Всі види поточних контрольних заходів оцінюються за національною чотирибальною шкалою.

7. Критерії оцінювання результатів навчання студентів

7.1. Денна форма

Оцінювання здійснюється за 100 – бальною шкалою, національною 4 – бальною шкалою та шкалою ECTS.

Таблиця 7.1

Шкали оцінювання успішності студентів

100 – бальна шкала	Національна шкала	Шкала ECTS
90 - 100	Зараховано	A
82 - 89		B
74 - 81		C
64 - 73		D
60 - 63		E
35 – 59	Незараховано з можливістю повторного складання заліку	FX
0 - 34	Незараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	F

Максимальна кількість балів за результатами вивчення дисципліни протягом семестру становить 100. Підсумкова оцінка за 100-бальною шкалою визначається на основі середнього балу поточної успішності за чотирибальною шкалою з переведенням його у 100 – бальну шкалу за такою формулою:

$$ПК = \frac{100 \times САЗ}{5},$$

де ПК – значення підсумкової залікової оцінки за 100 – бальною шкалою;
 100 – максимально можливе значення оцінки за 100 – бальною шкалою;
 5 – максимальне значення оцінки за національною 4 – бальною шкалою;
 САЗ – середнє арифметичне значення оцінок за результатами поточного контролю.

Поточний контроль проводиться за кожною вивченою темою шляхом усного чи письмового опитування.

Критерії поточного оцінювання студентів за національною шкалою показано у таблиці.

Таблиця 7.2

Критерії поточного оцінювання знань студентів

Оцінка	Критерії оцінювання
1	2
5 ("відмінно")	В повному обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно самостійно та аргументовано його викладає під час усних виступів та письмових відповідей, глибоко та всебічно розкриває зміст теоретичних питань та практичних/розрахункових завдань, використовуючи нормативну, обов'язкову та додаткову літературу. Правильно виконав усі завдання. Студент здатен виділяти суттєві ознаки вивченого за допомогою операцій синтезу, аналізу, виявляти причинно-наслідкові зв'язки, формувати висновки і узагальнення, вільно оперувати фактами і відомостями.
4 ("добре")	Достатньо повно володіє навчальним матеріалом, обґрунтовано його викладає під час усних виступів та письмових відповідей, в основному розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань, використовуючи при цьому нормативну та обов'язкову літературу. Студент здатен виділяти суттєві ознаки вивченого за допомогою операцій синтезу, аналізу, виявляти причинно-наслідкові зв'язки, , формувати висновки і узагальнення, вільно оперувати фактами та відомостями, але у відповіді можуть бути окремі несуттєві помилки, не вистачає достатньої глибини та аргументації, допускаються окремі несуттєві неточності та незначні помилки. Правильно виконав більшість розрахункових/тестових завдань.
3 ("задовільно")	В цілому володіє навчальним матеріалом, викладає його основний зміст під час усних виступів та письмових розрахунків, але без глибокого всебічного аналізу, обґрунтування та аргументації, допускаючи окремі суттєві неточності та помилки.

1	2
2 ("незадовільно")	Не в повному обсязі володіє навчальним матеріалом. Фрагментарно, поверхово (без аргументації та обґрунтування) викладає його під час усних виступів та письмових розрахунків, недостатньо розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань, допускаючи суттєві неточності. Безсистемне відділення випадкових ознак вивченого; невміння робити найпростіші операції аналізу і синтезу, узагальнення, висновки.

За підсумками семестрового контролю в залікову відомість студентів у графі «за національною шкалою» виставляється оцінка «зараховано/незараховано».

Присутність студента при виставленні підсумкової оцінки не обов'язкова, якщо ним виконані усі передбачені види робіт.

Результати оцінювання за 100 – бальною шкалою можуть бути змінені за рахунок заохочувальних балів:

студентам, які не мають пропусків занять протягом семестру (додається 2 бали);

за участь в університетських студентських олімпіадах, наукових конференціях (додається 2 бали), на міжвузівському рівні (додається 5 балів);

за інші види навчально-дослідної роботи бали додаються за рішенням кафедри.

7.2. Заочна форма

Максимальна кількість балів за результатами вивчення дисципліни протягом семестру становить 100. Підсумкова оцінка за 100-бальною шкалою визначається як сума середнього балу поточного оцінювання (ПК) за 4 – бальною шкалою протягом семестру, перерахованого у 30 – бальну шкалу та балу за виконання тематичної самостійної роботи (ТСР) у міжсесійний період, оціненої за 70 – бальною шкалою. Перерахунок середнього балу поточного оцінювання за 4 – бальною шкалою у відповідний бал за 30 – бальною шкалою здійснюється за формулою:

$$ПК = \frac{30 \times CA3}{5},$$

Поточний контроль проводиться викладачами під час аудиторних занять у формі усного опитування, письмового експрес-контролю, комп'ютерного тестування, виступів студентів при обговоренні питань на семінарських заняттях тощо.

8. Навчально-методичне забезпечення

1. Минів Р.М., Радух Н.Б. Фінансовий менеджмент: методичні рекомендації до проведення практичних занять. Львів, 2018. 65 с.
2. Минів Р.М. Фінансовий менеджмент: методичні рекомендації для самостійного вивчення дисципліни. Львів, 2018. 21 с.

9.Рекомендована література

Основна

1. Васьківська К. В., Сич О. А. Фінансовий менеджмент : навчальний посібник. Львів: «ГАЛИЧ-ПРЕС», 2017. 236 с.
2. Дема Д. І., Дорохова Л. М. Фінансовий менеджмент : підручник. Житомир, 2018. 320 с.
3. Крамаренко Г. О. Фінансовий менеджмент : підручник. Київ, 2019. 520 с.
4. Островська Г. Фінансовий менеджмент : підручник. Тернопіль : Підручники і посібники, 2016. 512 с
- 5.Пазинич В. І. Фінансовий менеджмент : навчальний посібник. Київ: Центр навчальної літератури, 2019. 408 с.
6. Непочатенко О.О. Фінанси підприємств: навчальний посібник. Київ: Центр навчальної літератури, 2013 504 с.
7. Фінансовий менеджмент : підручник. / Петро Бечко та ін. Київ: центр навчальної літератури, 2019. 496 с.
8. Шелудько, В. М. Фінансовий менеджмент: підручник. Київ: Знання, 2013. 375 с.

Додаткова

1. Бердинець М. Д., Сурженко А. В. Фінансовий менеджмент у малому бізнесі: навчальний посібник. Київ: Центр учбової літератури, 2016. 352 с.
2. Квасницька Р.С. Фінансова діяльність суб'єктів підприємництва: навчальний посібник Львів, Магнолія 2006, 2013. 631 с.
3. Поважний О.С., Орлова О.О. Корпоративне управління : підручник. Київ: Кондор, 2013. 244 с.
4. Фінанси : підручник / за ред. С. І. Юрія, В. М. Федосова. – 2–ге вид. переробл. і допов. Київ: Знання, 2012. 687 с.,
5. Давидов О. І. Зростання вартості підприємства як цільовий критерій управління. *Актуальні проблеми економіки*. 2014. № 9. С. 186–195.
6. Фінансовий менеджмент: навч. посіб. для студентів спеціальності 072 "Фінанси, банківська справа та страхування" / І.А. Бігдан, Л.І. Лачкова, В.М. Лачкова та ін. – Харків: ХДУХТ, 2017. – 202с.
7. Тютюнник Ю.М. Фінансовий аналіз: навчальний посібник. Київ: Знання, 2012. 815 с.
8. Шкварчук, Л. О. Фінансовий ринок : навчальний посібник. Київ : Знання, 2013. 382 с.

10. Інформаційні ресурси

1. Веб-сайт Української асоціації маркетингу. URL: <http://uam.in.ua>.
2. Офіційний веб-сайт Верховної Ради України. URL: www.rada.gov.ua.
3. Офіційний веб-сайт Головного управління статистики у Львівській області. URL: <http://lv.ukrstat.gov.ua>.
4. Офіційний веб-сайт Державної служби статистики України. URL: <http://ukrstat.gov.ua>.
5. Офіційний веб-сайт Міністерства розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства України. URL: <https://www.me.gov.ua/?lang=uk-UA>.